

TALOUSARVION 2023 JA TALOUSSUUNNITELMAVUOSIEN
2023–2027 LAADINTAOHJE

pvm 15.6.2022

Sisällysluettelo

1. Talousarvion 2023 laadinta-aikataulu.....	3
2. TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA 2023–2027	4
3. Vuoden 2023 talousarvion ja vuosien 2023–2027 taloussuunnitelman laadintaohjeet	6
3.1 Talousarviokehityksen lähtökohdat	6
3.2 Talousarvion ja taloussuunnitelmaraportin sisältö	8
3.3 Perustietoja talousarvion laadintaa varten	8
3.3.1 Käyttötalousosa	9
3.3.2 Investointiosa, rakenne ja sisältö	10
3.4 Vesihuoltoliikelaitos	11
3.5 Tilivelvolliset.....	13
4. Henkilöstösuunnitelma.....	14
5. Budjetin laadinnan ja kokoamisen vastuuhenkilöt	15
6. Talousarvioprosessissa käytettävät lomakkeet.....	16

1. Talousarvion ja henkilöstösuunnittelun 2023 laadinta-aikataulu

- 20.4.2022 Palkkaliitteen toimitus toimialueille henkilöstösuunnittelun tueksi
- 17.6.2022 Väestöennuste valmis
- 20.6.2022 Kunnanhallitus; Taloussuunnitelman kehys
- 31.8.2022 Toimialueiden henkilöstösuunnitelmat valmiit ja esitykset henkilöstösuunnitelmaan 2023 tehty sähköisellä lomakkeella (Tuusulan esihenkilöt -teamsissä)
- 30.09.2022 Käsitelty lautakunnissa ja tasapainotettu toimialueilla kunnanhallituksen kehysten mukaiseksi. Toimialueet tallentavat lautakunnassa käsitellyt talousarviodokumentit lautakunnan kokouksen jälkeen T:\EXCEDATA\TA-TStekstit\budjetti2023\ toimialueen kansioon alle.
- 01.-8.10.2022 Talous- ja henkilöstösuunnitelman tasapainotusta;
toimialueiden esitysten sovittaminen kunnan kokonaistalouden kehukseen
- 10.10.2022 Veroprosentit kunnanhallituksessa
- 25.10.2022 Johtoryhmä; Pormestarin esitys kunnanhallitukselle
- 26.10.2022 Pormestarin TA-info, lehdistöinfo
- 27.-28.10.2022 Valtuustoseminaari
- 01.-13.11.2022 Kunnanhallituksen käsittelyt ja ehdotus valtuustolle ma 14.11.2022
- 14.11.2022 Veroprosentit valtuustossa
- 12.12.2022 Talousarvioehdotus valtuustossa
Käyttösuunnitelmat annettu tiedoksi lautakuntiin 31.12.2022 mennessä

Talousarvio esitetään yksipalstaisena ja fonttina käytetään Calibri 10:a. Tekstissä käytetään miljoonasta lyhenteenä milj. euroa.

2. TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA 2023–2027

Kunnan toimintaa ja taloutta ohjataan viideksi vuodeksi laadittavalla taloussuunnitelmalla, jonka ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntastrategia, vuositavoitteet ja riskienhallinta

Valtuustokauden vaihtumisen myötä Tuusula uudisti strategiaansa vuoden 2021 aikana. Strategia laadittiin yhteistyössä tuusulalaisten, luottamushenkilöiden ja kunnan henkilöstön kanssa. Valtuusto hyväksyi uudistetun strategiaperustan (visio, toimintatapa, päämäärät, valtuustokauden tavoitteet) 4.10.2021 ja päätti strategiakokonaisuudesta (strategiakokonaisuutta toteuttavat vuositavoitteet ja strategiset asiakirjat) 13.12.2021. Strategia toimii vuoden 2023 tavoitteiden, toimenpiteiden ja niitä toteuttavien eurojen pohjana.

Vuositavoitteiden asettaminen vuodelle 2023

Valtuustokauden tavoitteita toteuttavien vuoden 2023 tavoitteiden valmistelu käynnistyi keväällä 2022 kunnan johtoryhmässä ja toimialueilla johtoryhmän hyväksymän aikataulun pohjalta. Valmistelua on tehty vuoropuhelussa luottamushenkilöiden kanssa. Keskeisimpiä tavoitteita on käyty läpi kehysneuvotteluissa. Toimialueiden sisäinen tavoitetyöskentely tulee synkronoida strategian ja talousarvion valmisteluajatauluun. Lautakunnat käsittelevät tavoiteluonnokset osana talousarviokäsittelyä syyskuun loppuun mennessä. Vuoden 2023 tavoitteisto viimeistellään lautakuntakierroksen jälkeen pormestarin esitystä varten. Valtuusto käsittelee strategiakokonaisuutta talousarvioseminaarissaan lokakuun lopussa ja hyväksyy sen joulukuussa.

Tavoitteita laaditaan eri organisaatiotasolle – valtuusto/kh, kunnanhallitus lautakuntana, lautakunnat, toimialueet sekä aina yksikkö- ja henkilötasolle saakka. Tämä ohjeistus ja aikataulu koskee valtuustotason, kunnanhallitus lautakuntana, lautakuntatason ja toimialuetason tavoitteiden valmistelua. Tavoitteita ei vielä valmisteluvaiheessa viedä tavoitesalkkuun (ThinkingPortfolio), vaan ne kootaan PowerPoint pohjiin toimialueittain/palvelualueittain.

Strategian ohjaavuus

Kuntastrategia on kunnan ja kuntalaisten yhteinen strategia. Se vaikuttaa kaikkiin kunnan toimijoihin ja se ohjaa ja sitoo koko kuntakonsernia.

Kunnan organisaatiossa tehdään laaja-alaista poikkihallinnollista kehittämistyötä, jota ohjataan kuntastrategiasta johdettujen strategisten asiakirjojen ja ohjelmien avulla. Strategiset asiakirjat ja ohjelmat tarkentavat ja täydentävät strategiaa. Kuntastrategiassa esitetään näille ylätasoinen linjaukset, valtuustokauden tavoitteet ja indikaattorit.

Riskienhallinta osana strategiatyötä ja tavoitteiden laadintaa

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, jonka tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Strategisia tavoitteita asetettaessa arvioidaan tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä riskejä

sekä toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. Kunnan riskienhallintaa ja riskikarttaa tarkastellaan vuotta 2023 silmällä pitäen kesä-syyskuussa osana vuoden 2023 tavoitteiden asetantaa.

Talousarviossa nostetaan esille erityisesti ne riskit, joiden hallinta edellyttää toimenpiteitä. Talousarviossa kuvataan toimenpiteet riskien hallitsemiseksi ja toimenpiteiden toteutumista seurataan osavuositarkastuksissa ja toimintakertomuksessa. Riskiympyrälle kuvataan toimialueitasolla ja kuntatasolla merkittävimmät riskit liittyen kuntalaisten ja kunnan hyvinvoinnin ja elinvoiman edellytysten turvaamiseen.

Valtuusto vahvistaa kuntastrategian vuositavoitteet ja riskikartan vuosittain talousarvion hyväksynnän yhteydessä. Toimialueet tekevät esityksensä lautakuntien toimivaltaan kuuluvista toimialueen ja palvelualueiden toimenpiteistä, jotka toteuttavat kunta- ja organisaatiostrategian vuositavoitteiden ja riskienhallinnan saavuttamista. Toimialueet laativat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelman vuodelle 2023 käyttäen luvussa 6. mainittua lomakepohjaa Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma.

Kuntatasoinen väestösuunnite valmistuu kesäkuussa

Kuntatasoinen väestösuunnite valmistui kesäkuussa. Aluejaottainen väestösuunnite, joka ulottuu vuoteen 2046, valmistuu elokuussa. Väestösuunnitteeseen 2021-2045 voi tutustua sen valmistuttua: [Venni \(tieto.com\)](https://www.venni.fi)

3. Vuoden 2023 talousarvion ja vuosien 2023–2027 taloussuunnitelman laadintaohjeet

Talousarvion laadintaohjetta noudatetaan vuoden 2023 talousarviota ja vuosien 2023–2027 taloussuunnitelmaa tehtäessä. Ohje koskee kunnan toimialueita ja vesihuoltoliikelaitosta, ohjeessa annetaan kuntatasoinen kehys sekä toimialuekohtainen toimintakatekehys. Tarkentavia ohjeita annetaan myöhemmin tarvittaessa.

3.1 Talousarviokehyyksen lähtökohdat

Kuntatasoisen kehyyksen lähtökohdina ovat kuntastrategian toteuttaminen, käyttötalouden pysyvän tasapainon saavuttaminen taloussuunnitelmakaudella 2023–2027 sekä velkaantumisen hallittu kasvu. Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää.

Vuoden 2023 menokehyyksen pohjana ovat kunnan toimialueiden ennakoimat tulo- ja menolisäykset sekä kasvun ja talouden hallintaohjelmassa mainitut tuottavuus- ja sopeutustoimet. Kehyslaskelmassa on huomioitu kunnan järjestämistä vastuulla olevien sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoiminnan siirtyminen hyvinvointialueelle v.2023. Kehyslaskelmassa on käytetty Kuntaliiton vero- ja valtionosuusennusteita, joiden määrä täsmentyy budjetointiprosessin edetessä.

Ulkoisten käyttötalousmenojen kasvuksi (kunta + vesihuoltoliikelaitos) vuodelle 2023 esitetään kehyyksessä 3,0 % talousarvioon 2022 nähden. Sähköenergian, katujen pintausten ja elintarvikkeiden hintojen on kuitenkin arvioitu nousevan selvästi voimakkaammin.

Toimialueiden sitovuustasona on toimintakate. Toimialueet saavat toimialuekohtaisen toimintakatteeseen perustuvan kehyslaskelman. Johtuen sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen järjestämistä vastuun siirtymisestä hyvinvointialueille v.2023 lähtien sekä asunnonvuokrauspalveluiden

siirtymisestä pois kunnan omasta toiminnasta, eivät aikaisempien vuosien tiedot ole tältä osin vertailukelpoisia taloussuunnitelmavuosien kanssa.

Investointihankkeiden yhteissumman osalta menokehys vuodelle 2023 on 73,8 milj. euroa. Investointien määrää ja ajoitusta arvioidaan kriittisesti elo-syyskuun aikana. Investointien arvioidaan nousevan huomattavan korkealle tasolle, yli 80 milj. euroon, suunnitelmavuosina 2024–2025.

ICT-investoinnit on keskitetty talousarviossa tietohallintoon/kunnanhallitus.

Toimialuekohtainen käyttötalouden kehys

Toimialueiden talousarviokehys on tarkoitettu noudatettavaksi talousarvion laadinnassa vuodelle 2023 sekä ohjeellisena vuosille 2023–2027. Suunnitelmavuoden 2024 ulkoisten menojen arvioidaan kasvavan 3 % ja vuosien 2025–2027 2 % vuodessa. Toimialueiden tulee edelleen tarkastella kriittisesti sekä toimintatuloja että – menoja sekä suunnitella taloutta tasapainottavia toimenpiteitä.

Talousarviokehukseen sisältyy toimialueille toimintamenojen suhteessa kohdennettu, yhteensä 1 milj. euron toimintamenojen karsinta- ja priorisointitavoite.

Verotulot ja valtionosuudet

Kehyslaskelman lähtökohtana on kiinteistöveroosuus 1,35 %, vakituisten asuinrakennuksen kiinteistövero 0,55 % sekä ansiotuloveroosuus 7,11 %. Tuusulan verotulojen arvioidaan laskevan vuonna 2023 103,6 milj. euroa (- 50,0 %) vuoteen 2022 nähden. Valtionosuuksien ennakoidaan laskevan 11,1 milj. euroa (- 31,2 %) vuoteen 2022 nähden. Verotulojen ja valtionosuuksien määrän tarkennukset huomioidaan budjetointiprosessin aikana.

Toimintakate

Toimialueet ovat toimintakatesitovia valtuustoon nähden. Toimintakate vuodelle 2023 annetaan toimialueille erillisessä kehyslaskelmassa. Toimintakatteeseen vaikuttavien toimintamenojen kasvu toimialueittain näkyy kehyslaskelmassa.

Toimintatulot

Käyttöomaisuuden myyntivoittojen arvioidaan pysyvän vuoden 2022 tasolla, 10,2 milj. eurossa. Maankäyttösopimuskorvauksia arvioidaan toteutuvan 3,5 milj. euroa, mikä on 0,5 milj. euroa enemmän vuoteen 2022 nähden. Yleishallinnon- ja johdon tuen toimialueelta poistuu vammaisopetuksen iltapäivätoiminnan laskutus Keusotelta 0,5 milj. euroa. Sivistyksen toimialueella poistuu Ruokapalveluiden laskutus Keusotelta 0,8 milj. euroa. Kasvun ja ympäristön toimialueella asuntopalveluiden vuokratuotot pienenevät 1,4 milj. euroa ja muut ulkoiset vuokratuotot 0,2 milj. euroa. Muiden toimintatuottojen arvioidaan pysyvän vuoden 2022 tasolla.

Toimintamenot

Kehyslaskelmassa on eritelty sisäiset ja ulkoiset toimintamenot- ja tulot. Sisäiset erät sisältävät vuokrat, siivouskulut, ruokapalvelumaksut ja erillisyyksikköjen hallintopalvelukulut. Yleishallinnon ja johdon tuen

toimialueelta poistuu sosiaali- ja terveystoiminnan palveluiden ostot Keusotelta 126,3 milj. euroa, pelastustoiminnan osuus 3,1 milj. euroa ja sote henkilöstön eläkemenoperusteinen maksuosuus 1,4 milj. euroa. Sivistyksen toimialueelta poistuu Keusotelle myytyjen ateriamateriaalien sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden osuus, yht. 0,2 milj. euroa. Kasvun ja ympäristön toimialueelta poistuu asuntopalveluiden menot n. 1,3 milj. euroa. Yhteensä nämä erät tekevät 132,3 milj. euroa.

Tulos

Tulos ilmoitetaan erillisessä kehyslaskelmassa. Seuraavien vuosien tuloksen nostaminen ylijäämäiseksi edellyttää jatkuvia toimia tuottavuuden parantamiseksi sekä tonttikaupan vauhdittamista, erityisesti Etelä-Tuusulan alueella. Kunnan lainamäärän kasvun taittaminen edellyttää kunnan käyttötalouden tervehdyttämisen ohella tiukkaa investointien harkintaa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Talousarviovuoden 2023 pitkäaikaisten lainojen korko-olettamana käytetään olemassa olevien tai vuonna 2023 nostettavien lainojen osalta keskimäärin noin 1,0 % ja kuntatodistusten osalta 1,0 %. Korko-oletusta täsmennetään budjetointiprosessin kuluessa. Taloussuunnitelman lähtökohtana on, että kunnan rahoitus toteutetaan tulevana vuosina vähintään puoliksi pitkäaikaisilla lainoilla. Mikäli investointisuunnitelmissa tapahtuu muutoksia, pitkäaikaisen rahoituksen määrää muutetaan vastaavasti.

Investointiohjelma

Tulevien investointien mittakaavaan vaikuttaa olennaisesti koulu- ja päiväkotiverkon investointien sekä Etelä-Tuusulan infra-investointien aikataulu ja toteutustapa. Investointiohjelma tarkentuu talousarvioprosessin edetessä.

Kassavirtaennuste

Tulorahoituksen riittämättömyydestä ja suurista investoinneista johtuen kunnan korollisten velkojen kasvu säilyy nopeana vuoteen 2026 saakka.

3.2 Talousarvion ja taloussuunnitelmaraportin sisältö

Talousarvio ja taloussuunnitelma sisältää seuraavat kokonaisuudet:

- Kuntastrategia
- Tavoitteet 2023
- Riskienhallinta
- Talousarvion yleiset perusteet
- Taloudelliset lähtökohdat
- Taloudelliset laskelmat kuntatasolla
- Käyttötalouso

- Henkilöstösuunnitelma
- Investoinnit
- Tilivelvolliset vuonna 2023
- Väestöennuste
- Liitteet: kohderahoitteisia tehtäviä hoitavien yksiköiden talousarviot; keski-uudenmaan ympäristökeskus, holhoustoimen edunvalvontapalvelut, keski-uudenmaan maaseutuhallintopalvelut, ruokapalvelut. Nettoyksikkö: Tilapalvelut ja Rykmentinpuisto sekä liikelaitos: Vesihuoltoliikelaitos.

3.3 Perustietoja talousarvion laadintaa varten

Tilapalvelun ja ruokahuollon sisäiset laskutukset sisältyvät määrärahaan ja tuloarvioon.

Henkilöstökulujen laskentaperusteista:

8.6.2022 päästiin sopimusratkaisuun 2022–2025 kunta-alan virka- ja työehtosopimuksista. Sopimuksen mukaan vuoden 2023 palkkoja korotetaan 3,05 % ja vuonna 2024 3,11 %. Suunnitelmavuosien 2025–2027 palkkojen arvioidaan nousevan 2,0 %.

Sijaismäärärahat kokonaisuudessaan arvioidaan tilille 40010.

Henkilöstön sivukulut ovat yhteensä 20,97 % palkkasummasta. Eläkemenoperusteinen maksu poistuu v.2023 ja se korvataan tasausmaksulla. Laskelmassa työnantajan tasausmaksu 17,15 %, kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu 1,34 %, tapaturmavakuutus 0,193 %, työnantajan työttömyysvakuutusmaksut 2,25 %, ja muut sosiaaliturvamaksut 0,035 %.

3.3.1 Käyttötalousosa

Käyttötalousosa kootaan nykyisellä rakenteella toimialueittain. Talousarvion tekstit syötetään Softwaven talousarviodokumenttiratkaisuun. Kukin toimialue ohjeistaa omat yksikkönsä. Toimialueiden talousvastaavat huolehtivat oman toimialueen palkkaliitteiden tarkistamisesta.

Kasvun ja ympäristön toimialue arvioi budjetin maankäyttösopimusten osalta sisältäen ostot, myynnit ja maanvaihdot, sekä tontinvuokrauksesta syntyvät tulot. Maanmyyntivoitot tallennetaan taloussuunnittelussa kunnan tuloslaskelmaosaan Kasvun ja ympäristön toimialueen ilmoittaman euromäärän mukaisesti poikkeuksena Rykmentinpuiston taseyksikölle kohdistuvat maanmyyntivoitot, mitkä budjetoidaan yksikön omalle kustannuspaikalle.

Toimialueiden tulee sisällyttää talousarvioesitykseensä eläkemenoperusteisen maksun korvaava tasausmaksu sekä työterveyshuollosta aiheutuneet menot. Nämä erät on huomioitu toimialuekohtaisissa menokehysraameissa.

Talousarvioon sisältyvät sisäiset erät on oltava sovittuna palvelun tuottajan ja tilaajan kesken. Sisäiset erät budjetoidaan keskitetysti taloussuunnittelussa. Toimialue ilmoittaa erillisellä lomakkeella vuositasolla yli 5 000 euron määräiset sisäiset erät taloussuunnitteluun erillisellä lomakkeella. Lähtökohtana on, että myyjä tekee ilmoituksen, ja vastakirjaus tehdään sis. ostajalle myyjän ilmoituksen perusteella. Alle 5 000 euron sis. erät pitää toimialueen huomioida vastaavissa ulkoisissa erissään, jotta toimialueen talousarvio ei

ylity tältä osin. Ruokapalveluiden, sisäisen siivouksen sekä sisäisten vuokrien osalta viedään euromäärät edelleen keskitetysti FPM:ään taloussuunnittelussa (myös alle 5 000 euron erät).

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen, holhoustoimen edunvalvontapalveluiden, Tilapalveluiden, Rykmentinpuiston ja Vesihuoltoliikelaitoksen osalta hallinnolliset erät tullaan laskuttamaan sisäisesti v.2023 heille erikseen ilmoitetun euromäärän mukaan.

Toimialueet tekevät talousarvioesityksen toimialueelle annetun toimintakatteen mukaisesti. FPM sovellukseen syötetään esitys vuodelle 2023, mikä pohjautuu toimialueelle annettuun toimintakatteeseen.

Talousarvioesityksestä tulee laatia talousarviovuoden lisäksi esitykset seuraaville 4 suunnitelmavuodelle 2024–2027 FPM sovellukseen. Syöttötasona riittää 1 tili per tiliryhmä ja 1 kustannuspaikka per palvelualue. Suunnitelmavuodet budjetoidaan kehyksessä käytettyjen nousuprosenttien mukaisesti 3 % v.2024 ja 2 % v.2025–2027 sekä huomioiden kasvun ja talouden hallintaohjelmassa määritetyt toimenpiteet. Toimialueet vievät ulkoiset erät FPM-järjestelmään, sisäiset erät viedään keskitetysti taloussuunnittelussa käyttäen kulujen nousussa 1 % kasvua edelliseen vuoteen nähden.

Investointisuunnitelman toteutumisen aiheuttamat käyttötalouden muutokset (säästöt ja kululisäykset) suunnitelmavuosiin tulee huomioida käyttötalouden talousarvioesityksessä.

Toimialuetasolla kuvataan talousarviovuoden 2023

- 1) toimintaympäristön- ja toiminnan muutokset keskeisiltä osin
- 2) strategian toteuttaminen (sisältää taulukon valtuustokauden tavoitteista ja vuositavoitteista)
- 3) talous ja tuottavuus
- 3) henkilöstösuunnitelma

Palvelualueetasolla kuvataan talousarviovuoden 2023

- 1) toiminnan kuvaus
- 2) painopisteet toiminnassa
- 3) toiminnan keskeiset muutokset (taulukko)

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmassa vuodelle 2023 selvitetään palveluiden tuottamiseen sekä talouteen liittyviä riskejä ja niiden hallintakeinoja neljästä eri näkökulmasta: strategiset, toiminnalliset, taloudelliset sekä vahinkoriskit.

Henkilöstömäärät esitetään keskitetysti talousarviokirjan henkilöstöosion yhteydessä.

Palvelualueiden teksteissä kuvataan ytimekkäästi palvelusuunnitelman painopisteet ja keskeiset muutokset toiminnassa, keskeiset indikaattorit, tuloarviot ja määrärahat. Tekstissä tulee erityisesti kuvata muutosten vaikutusta kuntalaisten saamaan palveluun. Pällekkäisyyttä toimialueen tiivistelmäosion ja palvelualue tekstien välillä on vältettävä. Talousarviokirjassa ei esitetä toimielinten talousarvotietoja.

Kohderahoitteisia tehtäviä suorittavat yksiköt tulevat saamaan erillisen ohjeen talousarvion laadintaa varten. Kohderahoitteisia tehtäviä hoitavat yksiköt ovat: Tilapalvelut (nettobudjetoitu), Rykmentinpuisto, ruokapalvelut, Keski-uudenmaan ympäristökeskus, holhoustoimen edunvalvontapalvelut ja Keski-uudenmaan maaseutuhallintopalvelut.

3.3.2 Investointiosa, rakenne ja sisältö

Investointiosan rakenne

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Useamman vuoden aikana toteutettava investointihanke jaetaan eri vuosille.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Hankkeet ja hankeryhmät ryhmitellään toimielimittäin ja tehtävittäin.

Kokonaiskustannusarvio

Investointiosassa esitetään investointihankkeen tai hankeryhmän kokonaiskustannusarvio. Yli 3 miljoonan euron uusista talonrakennuksen hankkeista tehdään laskelma Invest for excel tai muun soveltuvan ohjelman avulla. Valmis laskelma tallennetaan T/EXCEDATA/Ta-TStekstit/Talousarvio 2023/ Investoinnit kansion alle. Jo käynnissä olevista, vuonna 2023 jatkuvista hankkeista ei laskelmaa tarvitse tehdä.

Määräraha investointiosassa

Investointiosaan arvioidaan tarvittava määräraha. Lisäksi esitetään edellisenä tai edellisinä vuosina hankkeeseen käytetty määräraha ja suunnitelmavuosille arvioitu käyttötarve. Hankkeet tulee tarkoin perustella.

Investointiosassa käsitellään aktivoitavat hankintamenot. Investointiosaan voi esittää vain yksikköhinnaltaan 10.000 euroa*) suurempia hankkeita ja niiden pitoaika on yli kolme (3) vuotta. Hankkeen tulee olla luonteeltaan sellainen, että se lisää kunnan käyttöomaisuuden arvoa ja käyttöaikaa (ei vuosikorjaus, home- ja kosteusvaurioiden korjaus tai väistötilojen kustannukset).

*) Kilan (Kirjanpitolautakunnan kuntajaos, Kauppa- ja teollisuusministeriö) yleisohjeen mukaan kunnan käyttöomaisuuden aktivoinnin alaraja saa olla enintään 10.000 euroa nettona (= hankkeesta vähennetty rahoitusosuus ja ALV). Alle 10.000 euron hankinnat ovat käyttötalouden kuluja. Sellainen hanke joka ei ylitä 10.000 euroa, oikaistaan viimeistään tilinpäätöksessä investoinneista käyttötalouteen Kilan ohjeen mukaisesti.

Jokaisesta yli 300 000 euron investoinnista tulee täyttää hankekortti. Lomake löytyy tämän ohjeen luvusta 6. Erityistä huomiota kiinnitetään investointien perusteluihin.

Investointihankkeiden suunnittelun yhteydessä laaditaan toimialuekohtainen hankintasuunnitelma. Toimialue ilmoitetaan muodossa toimialue/palvelualue. Suunnitelmaan kirjataan tiedossa olevat tulevat hankinnat ja sopimukset, joiden arvo ylittää 10 000 euroa (alv 0 %). Investointihankkeisiin liittyvät hankinnat kirjataan hankintasuunnitelmaan. Tässä yhteydessä on hyvä miettiä, onko tarpeen kilpailuttaa toimialuekohtaisia tai toimialueet ylittäviä hankinta- tai puitesopimuksia, joihin kunnalla ei ole vielä sopimusta. Hankintasuunnitelma liitetään talousarvioon, ja sen toteutumista seurataan osavuosisikatsausten investointi- ja hankintasuunnittelun yhteydessä.

TILAHANKKEIDEN TOTEUTTAMISOHJE

Ohje löytyy Kaiusta kohdasta

<https://tuusula.sharepoint.com/sites/saaduskokoelma/Jaetut%20asiakirjat/Ohjeet%20ja%20ohjelmat/Tilahankkeiden%20toteuttamisohje.pdf>

Tuloarvio investointiosassa

Investointitoiminnan tuloina talousarviossa esitetään arvioidut valtion ja muiden yhteisöjen rahoitusosuudet investointimenoihin ja käyttöomaisuuden myyntitulot.

3.4. Vesihuoltoliikelaitos

Kunnan vesihuoltoliikelaitoksesta laaditaan kunnan tiedoista erikseen näytettävät tuloslaskelma, investointi- ja rahoitusosa.

Sekä valtuusto että johtokunta asettavat liikelaitokselle sitovia tavoitteita. Valtuuston toimivallasta liikelaitoksen tavoitteiden asettamisessa säädetään kuntalain 13.2 §:ssä ja johtokunnan toimivallasta tavoitteiden asettamisessa kuntalain 87c.3 §:ssä. Tavoitteet esitetään liikelaitoksen talousarviossa.

Talousarvion perustelutekstissä selvitetään liikelaitoksen palvelukysyntään, tuotantotavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen liittyviä haasteita ja epävarmuustekijöitä. Perusteluissa tehdään lisäksi selkoa toiminnan painopisteistä ja kehittämistarpeista sekä arvioidaan voimavarojen riittävyyttä, ja riskitekijöitä.

Valtuustoon nähden tulosbudjetissa sitovia eriä ovat kuntalain 87e.3§:n mukaan kunnan ja liikelaitoksen väliset pääomarahoituksen korvaukset, kuten korvaus kunnan liikelaitokseen sijoittamasta peruspääomasta. Rahoitusbudjetissa valtuustoon nähden sitova erä on peruspääoman lisäys ja palautus. Investointibudjetissa ei pääsääntöisesti ole valtuustoon nähden sitovia meno- tai tuloeriä.

Investointirahaston budjetti tulee sisällyttää vesihuoltoliikelaitoksen talousarvioon.

3.5 Tilivelvolliset

TILIVELVOLLISET kuntalain 75 §:n mukaan vuonna 2022

Tilivelvollisella tarkoitetaan ao toimialueen ja toimielimen tehtäväalueen johtavaa viranhaltijaa, jolle myönnetään vastuuvapaus. Koska tarkastuslautakunnalla toimielimenä ei ole johtavaa viranhaltijaa, jää tilivelvollisen johtavan viranhaltijan nimi tästä kohdasta pois.

Tilivelvolliset 1.6.2022 päiväyksen mukaan koskien johtavaa viranhaltijaa tai hänen sijaistaan.

TOIMIALUE toimielin	palvelualue	johtava viranhaltija	1.6.2022 nimi
KUNTATOIMIALA			
YLEISHALLINTO- JA JOHDON TUKI			
kunnanhallitus	kunnanviraston johto	kansliapäällikkö	Virpi Lehmusvaara
YHTEISET PALVELUT		talousjohtaja	Markku Vehmas
	asiakas- ja henkilöstöpalvelut/ henkilöstöpalvelut	henkilöstöjohtaja	Satu Kuivasto
	asiakaspalvelut	talousjohtaja	Markku Vehmas
	hallintopalvelut	hallintojohtaja	Harri Lipasti
	talouden ohjaus	talousjohtaja	Markku Vehmas
	kehittäminen ja tietohallinto	vs. kehittämisjohtaja	Niko Kinnunen
SIVISTYS		vs. sivistysjohtaja	Tiina Simons
kasvatus- ja sivistyslautakunta			
	sivistyksen tukipalvelut	vs. kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja	Tiina Simons
	varhaiskasvatus	varhaiskasvatuspäällikkö	Hannamari Halinen
	oppiminen	opetuspäällikkö	Markus Torvinen
kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta			
	kulttuuri	kulttuuri- ja museotoimen johtaja	Ulla Kinnunen
	vapaa-aika	vapaa-aikapalveluiden päällikkö	Risto Kanerva
KASVU JA YMPÄRISTÖ		kuntakehitysjohtaja	Heikki Lonka
kuntakehitys- lautakunta			
	toimialueen kehittäminen ja hallinto	kuntakehitysjohtaja	Heikki Lonka
	elinvoima, asuminen ja kehittäminen	elinvoimajohtaja	Kristiina Salo
	projektitoimisto	projektitoimiston päällikkö	Jyri Olkkonen
	maankäyttö ja paikkatieto	maakäyttöpäällikkö	Päivi Hämäläinen
	kaavoitus	kaavoituspäällikkö	Anne Olkkola
- rakennus- valvontajaosto			
	rakennusvalvonta	johtava rakennustarkastaja	Johanna Aho
tekninen lautakunta			
	yhdyskuntatekniikka	yhdyskuntatekniikan päällikkö	Petri Juhola
	tilapalvelut	tilapalvelupäällikkö	Mikko Simpanen
Vesihuoltoliikelaitos		liikelaitoksen johtaja	Jukka Sahlakari
k-u ympäristölautakunta	k-u ympäristökeskus	ympäristökeskuksen johtaja	Leena Sjöblom

4. Henkilöstösuunnitelma

Toimialueet ottavat Sarastia 365 BI -raportoinnin kautta oman yksikkönsä eläköitymisennusteen suunnittelukaudelle 2022–2030. Toimialueet esittävät yksityiskohtaiset henkilöstömuutosesitykset perusteluineen vuoden 2023 henkilöstösuunnitelmassa. Lisäksi toimialueet esittävät alustavat henkilöstömäärämuutokset suunnittelukauden vuosille 2023 ja 2024. Henkilöstömuutoksia suunniteltaessa otetaan huomioon mm. eläköitymisen vaikutukset sekä prosessien kehittymisen, toimintatapojen ja muutosten vaikutukset ja uudet osaamistarpeet.

Henkilöstösuunnittelua ja em. tietojen toimittamista varten toimialueilla on käytettävissä tässä ohjeessa ilmenevät taulukot henkilöstömuutoksista ja niiden vaikutuksista käyttötalouteen. Esitykset uusien toistaiseksi voimassa olevien ja määräaikaisten virkojen/tehtävien perustamisesta sekä määräaikaisten vakinaistamiset tehdään sähköisellä Forms-lomakkeella. Esitykset tulee olla tehty 31.8.2022 mennessä. Lisätietoja antaa tarvittaessa henkilöstöasiantuntija Satu Kajan. Henkilöesitysten tietojen perusteella kootaan henkilöstösuunnitelma osaksi taloussuunnitelmaa.

Henkilöstökoulutuksiin ja tyhy/virkistystoimintaan (70€/hlö) varattavat määrärahat arvioidaan yksikön tyhytoimintasuunnitelmaan perustuen. Määrärahat merkitään talousarvion ao. menokohtiin (esim. 44410 koulutuspalvelut, 49470 erilaiset tilaisuudet, yhteistoiminta).

Liikunta- ja kulttuurietuuden kustannukset on jaettu kehyslaskelmassa toimialueille henkilömäärien suhteessa.

5. Budjetin laadinnan ja kokoamisen vastuuhenkilöt

YLEISHALLINTO JA JOHDON TUKI	5	KASVU JA YMPÄRISTÖ	23
Kansliapäällikkö Virpi Lehmusvaara Johdon assistentti Minna Mäkitalo Viestintäpäällikkö Paula Miettinen Kehittämispäällikkö Heidi Hagman Keski-Uudenmaan Ympäristökeskuksen johtaja Leena Sjöblom		Kuntakehitysjohtaja Heikki Lonka Elinvoimajohtaja Kristiina Salo Projektitoimiston päällikkö Jyri Ollikainen Projektipäällikkö Petteri Puputti Projektipäällikkö Jouni Määttä Kiinteistökehityspäällikkö Hannu Kantola Maankäyttöpäällikkö Päivi Hämäläinen Paikkatietopäällikkö Markus Hakalin Paikkatietoasiantuntija Annalena Saarikivi Kaavoituspäällikkö Anne Olkkola Johtava rakennustarkastaja Johanna Aho Yhdyskuntatekniikan päällikkö Petri Juhola Työpäällikkö Jussi Pesonen Kunnossapitopäällikkö Jari Huttunen Kunnanpuutarhuri Riitta Kalliokoski Liikenneinsinööri Jukka-Matti Laakso Tilapalvelupäällikkö Mikko Simpanen Projektipäällikkö Katerina Zaitseva Rakennuspäällikkö Tiina Louhikoski Kiinteistönhoitopäällikkö Milka Savola Puhtauspalvelupäällikkö Heidi-Elina Mantere Kiinteistöasiantuntija Riikka Halonen Toimistos sihteeri Tuula Hakonen	
Yhteyshenkilö: talousasiantuntija Mia Koskikallio		Yhteyshenkilö: Talous- ja kehittämispäällikkö Jussi Rantala	
YHTEISET PALVELUT	10	VESIHUOLTOLIIKELAITOS	2
Talousjohtaja Markku Vehmas Henkilöstöjohtaja Satu Kuivasto IT-palvelupäällikkö Miikka Allen Hallintojohtaja Harri Lipasti Johtava yleinen edunvalvoja Arto Nätkynmäki Kehittämisjohtaja Maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö Laura Smolander Ohjaamopalvelupäällikkö Jaana Kellosalmi Talouspäällikkö Heli Hippeläinen Tietohallintopäällikkö Niko Kinnunen		Liikelaitoksen johtaja Jukka Sahlakari Hallintosihteeri Satu Lahti	
Yhteyshenkilö: talousasiantuntija Mia Koskikallio		KOORDINOINTI JA SUUNNITTELU:	2
SIVISTYS	14	Talousjohtaja Markku Vehmas Taloussuunnittelupäällikkö Sanna Senelius-Piiparinen	
vs.Sivistysjohtaja Tiina Simons Ruokapalvelupäällikkö Kirsi Hanski Opetuspäällikkö Markus Torvinen Tuusulan lukion rehtori Seppo Kärpänen Kasvun ja oppimisen tuen päällikkö Helena Palola Tuusulan opiston rehtori Timo Rusanen Varhaiskasvuspäällikkö Hannamari Halinen Varhaiskasvatuksen asiantuntija Sini Viitala Kulttuuri- ja museotoimen johtaja Ulla Kinnunen Kirjastotoimenjohtaja Annastiina Louhisalmi Vapaa-aikapalveluiden päällikkö Risto Kanerva Työnjohtaja Jaska Vilén Uimahallin esimies Pasi-Jussi Hyytinen Alueellisen nuorisotyön esimies Pia Helin			
Yhteyshenkilö: Talouspäällikkö Terttu Turnbull-Smith			

6. Talousarvioprosessissa käytettävät lomakkeet

Talousarvioprosessissa käytettävät lomakkeet löytyvät T/EXCEDATA/LOMAKE-kansion alta.

Käytettävissä olevat lomakkeet:

- **SIS.ERÄT** lomake. Myyjä ilmoittaa sisäisten palvelujen osalta FPM:ään vietävät, yli 5 000 euron vuositason erät.

- **Uuden viran perustaminen tai uuden toistaiseksi voimassaolevan työsuhteen käyttöönotto** (VIRTYOper).

- **Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma 2023** lomake.

- **Toimitilojen hankekortti yli300 000 euron investointihankkeista**, tiedot täytetään hankelomakkeeseen (HANKEKORTTI). Hankekortin lisäksi kerrotaan tiedot tiivistetysti alla olevan mallin mukaisesti word tiedostomuodossa, mikä sisältää mm. tiedon hankkeen kokonaiskustannuksesta ja vuositason vaikutuksesta käyttötalouteen. Word pohjaan sisällytetään kuvat hankkeesta sekä sen sijoittumisesta kaava-alueeseen. Tekstiosassa selvitetään mm. miten hanke kytkeytyy palveluverkkosuunnitelmaan, kerrotaan hankkeen aloitusajankohta, hankkeen kesto, ja hankkeen valmistumisajankohta.

Metsolan päiväkoti, uudisrakennus

6.500.000 €, aloitus: 2019

käyttötalousvaikutus: +72.000 €/v

Laajuus uusien suunnitteluohjeiden mukaan 1.850 brm². Palveluverkkosuunnitelmassa on esitetty pienistä päiväkotiyksiköistä luopumista ja uuden päiväkodin rakentamista. Uuteen 6-osastoiseen päiväkotiin keskitetään Rajamäen alueen esikoulu-toiminta. Henkilökunta siirtyy. Luonnossuunnittelu alkoi 2017. Rakennussuunnittelu valmistuu joulukuussa 2018. Rakennustyöt 2019-2020.
